

Trebuia să fie o Supermarți...

✎ Mihail RICINSCHI

Nici după voturile date în 24 de state, pe 5 februarie, în ziua numită de americani *Super Tuesday*, considerată decisivă pentru principalii competitori în campania electorală pentru președinția Statelor Unite, lucrurile nu s-au limpezit.

Un zvon confirmat

Nu a fost o zi a destinului, cum se prognoza. Chiar dacă au fost aleși 42% din delegați, lovitură cea mare încă nu fost dată. Nici măcar în tabăra Republicanilor. La afișarea rezultatelor, John McCain era marele beneficiar și conducea detașat, cu 707 delegați, din 1.191, necesari pentru nominalizare, dar Mitt Romney (foto) și Mike Huckabee nu ieșiseră din cursă. A apărut, apoi, zvonul că Romney s-ar putea retrage. Și incertitudinea a planat până joi, când fostul guvernator al statului Massachusetts a confirmat părăsirea cursei prezidențiale. Dar și din „decor”, a continuat să lupte împotriva „veteranului” McCain, pentru că, întrebat cum ar trebui să fie viitorul președinte, a răspuns extrem de concis: *Înțelept, optimist și echilibrat*, adică nu așa cum se prezintă fostul său competitor la nominalizare.

În ceea ce îi privește pe Democrați, se poate spune că Hillary Clinton și Barack Obama doar și-au împărțit voturile, câștigând ce era de câștigat și amânând decizia pentru rundele următoare. Printre ele, și alte zile de marți, dintre care, următoarele vor fi pe 12 și 19 februarie, iar cele rezervate marilor state, pe 4 martie (Texas), 22 aprilie (Pennsylvania) și 6 mai (Carolina de Nord).

Incetitudine

Pe acest fundal destul de încetșat, un plus de imagine pare să aibă nu *Madam President*, cum invocă bannerele, ci, deocamdată, fosta Primă-Doamnă. Pentru că a obținut cele mai mari „premi” – New York (57%, față de 40%, Obama) și California (52-41) – și conduce la numărul delegaților (1.045-960), cu puțin peste jumătate, din 2.025 necesari. Este doar o victorie parțială însă. Nici Obama nu poate fi nemulțumit, din moment ce declară: *Nu trebuie să așteptăm rezultatele finale pentru a ști că a venit timpul nostru*. A învins în mai multe state decât Hillary Clinton, Georgia și Illinois fiind printre cele mari, iar din punct de vedere financiar, pare să aibă o campanie mai sigură decât cea a oponentei sale. Este un

argument care, pe termen lung, poate să conteze decisiv. Dacă nu se va întâmpla așa și voturile vor fi împărțite în continuare „echitabil”, decizia se va cunoaște, probabil, în „ultimul ceas”, și nu undeva în iunie, la ultimele alegeri primare, ci chiar în august, la Denver (Colorado), la Convenția Națională a partidului. Sau așa ar trebui să se întâmple dacă s-ar respecta întru totul calendarul. Ceea ce nu ar fi și de dorit. O să vedem imediat de ce.

Delegații

Dincolo de cifre și strategii, dincolo de ceea ce vor dezvălui (până în ultima clipă) arhivele, ceea ce contează sunt delegații. *Totul este o chestiune de delegați*, afirmă Obama. O chestiune complicată, însă. În primă instanță, votul dat într-un stat unui candidat mandatează un procent din delegații statului să voteze pentru acel candidat la convenția națională a partidului, dar numărul delegaților diferă între state și partide. În convenție, este suficientă o majoritate simplă, de **50%+1**, ceea ce numeric, înseamnă **2.025** Democrați și **1.191** Republicanii. Dar până la „finalele naționale” ale partidelor, lucrurile sunt teribil de complicate.

Mai întâi, pentru că procentele delegaților diferă între state și partide. În unele state, pentru republicanii, funcționează regula *câștigătorul ia tot*. Democrații au adoptat proporționalitatea și pragul obligatoriu de 15%, sub care un candidat nu mai are dreptul la delegați. Dar există și state în care pragul nu contează. Sau în care un număr par de delegați se distribuie egal între învingător și învins. Așa cum există state în care și Republicanii acceptă regula proporționalității. Într-un sistem atât de complicat de alocare a delegaților, este evident că prognozele țin nu doar de specializarea extremă a analiștilor, care este o realitate, ci și de amănunte uneori insesizabile și, nu în ultimul rând, de șansă.

Apoi, pentru că există *pledged și unpledged delegates* (superdelegates, pentru Partidul Democrat), ceea ce ar putea însemna **delegați alocați (siguri) și nealocați (incerti)**, din moment ce *pledge* înseamnă „a garanta”. Primii (o să le spunem simplu, „delegați”) sunt aleși, compun o majoritate de 80% și au obligația să voteze candidatul rezultat din alegerile primare ale statului pe care îl reprezintă. Ceilalți („super-delegați”) sunt oficialități și „nume grele” ale partidului, kongresmeni și guvernatori, care au libertatea să opteze când vor și pentru cine vor. Și chiar să își schimbe opțiunea

înainte de convenție. În acest context, miza superdelegaților aproape că o întrece pe cea a delegaților, ceea ce nu pare tocmai democratic, surpriza nominalizărilor și răsturnările de situație avându-și sursa tocmai în relație cu aceștia. În același timp, candidații sunt stimulați să convingă nu doar o „masă” de alegători, mai ușor de manevrat, ci și elita partidului, care se regăsește în totalitate în rândul superdelegaților și este o comisie de examinare extrem de severă, gata să sancționeze orice derapaj politic. Și o asemenea perspectivă nu este de lepădat.

Ajungând la stadiul final al alegerilor de partid, **convenția națională**, trebuie să menționăm și varianta balotajului. Într-o astfel de situație – *brokered (contested) convention*, în care **disputa pentru nominalizare continuă**, pentru că nu există un câștigător clar după ultimele alegeri primare – se intră în proceduri anevoioase, de negocieri între candidați sau între partid și candidați, în cadrul cărora se promet funcții și coaliții de moment. Este un context tulbure, de evitat, în care imaginea partidului are de suferit, pentru că este pusă în discuție unitatea acestuia și pentru că lucrurile pot scăpa de sub control, din moment ce până și delegații au dreptul să își schimbe opțiunile. Că este așa, o susține și Howard Dean, președintele Comitetului Național al Partidului Democrat, care declară dezarmant: *Pur și simplu, nu ne putem permite așa ceva. Și cred că nici Republicanii nu și-o doresc*. În consecință, pentru a se evita o convenție tensionată, dacă va fi cazul, eventualele negocieri vor fi declanșate imediat după încheierea alegerilor primare.

Caucusuri și alegeri primare

Cu adevărat, procesul este mai mult decât complicat. Și ar trebui să revenim, pentru a distinge nu doar rolurile „actorilor”, ci și „decorul” în care este plasată „intriga” – procesul inițial al sistemului, prin care susținătorii partidelor, din fiecare stat, își desemnează candidații la nominalizare. Acesta include **întrunirile preelectorale** (caucusurile, dacă acceptăm și naturalizăm denumirea americană, *caucus*) și **alegerile primare**. Cele care dau culoarea locală sunt tocmai aceste **caucusuri**, expresie a democrației și complexității sistemului, prin care se permite afirmarea și ascensiunea candidaților, chiar și a celor necunoscuți, dar convingători, și se garantează (cu limitele și excepțiile de rigoare) o decizie în

deplină cunoștință de cauză, din partea alegătorilor. Mai concret, în majoritatea statelor, înaintea alegerilor primare, alegătorii se întâlnesc în diferite locuri, nu neapărat publice, deci și în casele oamenilor, pentru a discuta candidații și platformele lor electorale și a alege delegații pentru convențiile districtuale. În cadrul acestora, se aleg delegații pentru convențiile statale, unde, în sfârșit, sunt desemnați delegații pentru convențiile naționale. La caucusurile Democratilor, de exemplu, în sala în care se desfășoară întrunirea, alegătorii se pot separa chiar unii de alții, în grupuri distincte, pentru ca opțiunea pentru un candidat sau altul să fie evidentă, iar alegerea delegaților să se facă mai ușor. La Republicanii, este mai simplu, aceste întruniri luând, de obicei, forma clasică a unor alegeri locale.

În ceea ce privește alegerile primare, procedura este clară. Toți alegătorii înscriși pe listele centralizate, ale statului, își dau votul candidatului preferat. În 2008, procesul electoral primar a demarat în ianuarie și se va încheia (calendaristic) în iunie, perioadă în care, **candidații** se pot face cunoscuți în toată țara, pot dobândi sprijinul financiar atât de necesar pentru organizarea campaniei și își pot proba rezistența într-o cursă de durată, iar **alegătorii** se pot convinge de bunele intenții și valoarea celor pe care îi vor susține. Aici lucrurile se simplifică evident, cei aleși fiind și cei doriți, și cei care merită. Convențiile naționale sunt planificate spre sfârșitul verii – în 2008, 25-28 august, pentru Democrați; 1-4 septembrie, pentru Republicanii.

Ce urmează? Nimic altceva decât alte întruniri și alegeri. Până în iunie. La Republicanii, va conta cine va reuși să atragă voturile date lui Mitt Romney. Oricum, Huckabee încă nu se dă bătut, dacă declară că mai crede în miracole. La Democrați, este de urmărit disputa pe muchie de cuțit între „Doamna de fier”, care se anunță a fi Hillary Clinton, mai agreată, se pare, de superdelegați, și Barack Obama, cel care, invocând „Schimbarea”, ar putea deveni primul președinte afro-american. Să sperăm că de acum lucrurile vor fi mai ușor de înțeles, după ce am trecut în revistă secvențe ale atât de complicatului sistem electoral care asigură alegerea președintelui Statelor Unite. Poate, așa și trebuie să fie. Acesta este cel mai puternic și, în același timp, cel mai vulnerabil om al planetei, fiind expus, în totalitate, consecințelor deciziilor extrem de importante, unele pe muchie de cuțit, pe care este obligat să le ia.

Acest discurs vă arată clar că am de gând să sprintez până la linia de sosire!, îi anunță, cu emfază, pe ziariști, președintele George W. Bush, referindu-se la recentul său Raport despre Starea Națiunii susținut în fața Congresului. Cu alte cuvinte, declarația lasă să se înțeleagă că președintele dorește să-și încheie în forță, prin acțiuni reușite pe toate planurile, lungul său mandat. Dar realitatea pare sa-l contrazică, deoarece aspectele aduse în discuție privesc, în mare parte, reforme interne anterioare, a căror implementare a stagnat. Sunt destui care opinează că raportul aduce cu o declarație de faliment, că, mai degrabă, enumeră eșecuri. În domeniul, îndelung discutat și disputat, al asigurărilor medicale, incapabil să ofere cetățenilor posibilitatea de a-și asigura tratamentul pentru afecțiuni cronice. În domeniul educației, ale cărei deficiențe pot afecta viitorul copiilor. În domeniul emigrației, căci milioanele de oameni atrași de mirajul american și ajunși pe tărâmul tuturor posibilităților nu mai au răbdare, doresc să guste, în sfârșit, din fructul făgăduit.

În lumea de peste Ocean

SPRINT ON FINISH!

● Corespondență din SUA

✎ Colonel (r) Ion SOFRONIE

Se considera că nici în ceea ce privește politica externă discursul n-a convins întru totul, cu toate că liderul de la Casa Albă s-a străduit din răsputeri să aducă în prim-plan reușitele sau laturile pozitive ale acțiunii sale. Analiștii spun că atât de așteptata pace în Orientul Apropiat se depărtează, de la Washington apreciază că THE SURGE, adică sporirea, anul trecut, în ianuarie, a trupelor americane cu 30.000 de militari, a reprezentat un succes. În Irak, s-a instaurat un calm relativ, a fost redusă insurgența, al-Qaeda a primit lovituri puternice, mulți din liderii săi au fost uciși sau puși pe fugă. Președintele Bush avertizează că o retragere grabnică din Irak ar pune în pericol progresele făcute. Dar se pune întrebarea dacă soluția va avea efecte pe termen lung, dacă este compatibilă cu nevoia constituirii unei forțe irakiene guvernamentale capabile să mențină ordinea.

Președintele a admis că Statele Unite trec printr-o *perioadă de incertitudine economică*. Nici n-a avut de ales! A prezentat Congresului un plan de relansare economică, propunând, printre altele, scutiri de taxe și stimulente pentru oamenii de afaceri. Acest pachet de măsuri ar costa circa 150 miliarde de dolari. Mă apucă amețeala când aud o astfel de sumă! Dar, gândesc eu, într-un an electoral, cum este 2008, nici un efort financiar nu-i prea mare pentru a-i câștiga pe alegători. Planul, cu iz... electoral, susținut de Casa Albă – cu măsuri vizând favorizarea consumului, investițiile, crearea de locuri de muncă și, implicit, creșterea economică –, prevede returnări fiscale, diferențiat, pentru persoanele singure, cuplurile căsătorite și sume suplimentare pentru copii.

Zilele acestea, asemenea celorlalți americani, fiica și ginerele meu își calculează de zor taxele aferente anului 2007, estimând suma care le va fi returnată. Îi văd profund dezamăgiți, căci vor primi mult mai puțin decât sperau ei. Va reuși planul președintelui George Bush să le spulbere dezamăgirea, să aducă mai mulți dolari celor 117 milioane de familii nord-americane? Greu de spus! Până atunci rămâne speranța!

La sosirea în fața Congresului, președintele a fost întâmpinat cu aplauze îndelungate și ovaționat. Dar una-i una și alta-i alta! Pentru că, la ora când scriu aceste rânduri, Senatul ezită să adopte programul de relansare economică supus atenției, mai mult, a venit cu un plan propriu, chiar cu riscul de a întârzia intrarea în vigoare a măsurilor preconizate de președinte. Așa încât domnul Bush îmi pare a se afla în postura unui președinte neînțeles, cumva, înaintea vremurilor. Cum a și declarat, îi rămâne consolarea că este nevoie de timp, că analiștii și istoricii nu vor putea aprecia însemnătatea faptelor sale politice, *de mare președinte* (asta o spun eu!) decât de la distanța oferită de trecerea câtorva decenii!